

Trobar-se un duro

TANT EL 'BREXIT' COM L'ESTAT D'ÀNIM DE DETERMINATS PAÏSOS DE LA UNIÓ EUROPEA HAN POSAT SOBRE LA TAULA LA POSSIBILITAT REAL, A MITJÀ TERMINI, DE LA FI DE L'EURO COM A MONEDA ÚNICA

Això que els explicaré a continuació no és una metàfora, ni un exemple il·lustratiu imaginari, sinó una cosa que em va passar realment fa uns dies, el dijous 30 de març. Passejant, després de dinar, amb l'escriptor lleidatà Pere Pena i la seva filla Joana, em vaig trobar un duro al bell mig d'un pas de vianants del carrer de Balmes, a Barcelona. Un duro lluent i petit, d'aquells que hi havia immediatament abans de la implantació de l'euro l'any 2002. Trobar-se un duro l'any 2017 enmig del carrer és potser alguna cosa més que una casualitat: sembla una premonició. Un mal averany, per ser exactes. Tot just l'endemà vaig participar en un col·loqui organitzat per l'Associació d'Amics del Bisbe Deig, a Mollerussa, i vaig tenir ocasió d'explicar l'anècdota a l'economista —també lleidatà— Ramon Morell, que va dibuixar un panorama catastròfic si la meua —diaguem-ne— *premonició* es fes efectiva. Com seria el nostre món pagant, de nou, amb duros i pessetes? Amb una moneda que no valdria ben bé res, com ens ho fariem, posem per cas, per comprar petroli?

Per entendre què ens està passant, és a dir, com pot ser que ara mateix no sigui cap disbarat pensar en un retorn a la pesseta, cal mirar enrere, quan només faltaven uns mesos per a la implantació definitiva de l'euro l'any 2002. En l'ambient es percebia llavors una barreja de sensacions contraposades, que anaven de la incertesa a l'entusiasme. Deixar enrere una moneda no és simplement una qüestió tècnica; ben al contrari, aquests tipus de canvis contenen elements emocionals fortíssims. En tot cas, la consolidació de l'euro com a moneda única va ser identificada massa precipitadament amb la consolidació política de

FERRAN SÁEZ MATEU

la Unió Europea. Es tractà d'una errada —cal dir que fomentada amb insistència des de les mateixes institucions de la Unió— que va seduir nombrosos analistes i que, a nivell popular, va fer volar molts coloms. L'esmicolament de totes les utopies que havien travessat el segle XX ens menava a buscar llocs segurs on agafar-nos amb fermesa. La Unió Europea va actuar en aquells anys com un referent que, tot i ser absolutament inconcret, era avaluat per molts com una fita nítida i definida. Però i si la construcció europea només fos el corollari històric d'una Guerra Freda que ja no existeix? Les primeres temptatives europeistes tenien, òbviament, un sentit claríssim en el doble context de la devastació de la postguerra i d'una política de blocs que *encaixonava* en tots els sentits un seguit de països en procés de reconstrucció.

D'aquella contingència va néixer una determinada inèrcia, no pas un projecte ni encara menys una idea d'Europa. Un projecte administratiu no té res a veure amb una idea d'Europa. Encara que pugui semblar el mateix, es tracta de coses completament diferents que sovint han anat a parar al mateix sac. En un sentit estricte, d'idees clares d'Europa, només n'hi ha hagut dues, i ben galdoses: la de Napoleó i la de Hitler. La resta, afortunadament per a tothom, són inèrcies o projectes indefinits basats en el tempteig i la negociació prudent i matisada entre les diferents parts. El dilema és un altre, i formular-lo fa basarda: encara té sentit perllongar aquella inèrcia sorgida d'una contingència històrica tan concreta com la Guerra Freda? Sí i no. Sí, perquè ens l'hem creguda i hem acabat assumint-la com a pròpia, fins i tot a un nivell simbòlic. I no, perquè el context polític en què fou gestat aquell projecte inconcret ja no té res a veure amb les circumstàncies actuals. Europa ja no és una falca entaforada precàriament entre dos blocs en tensió, ni tampoc es troba en plena fase de reconstrucció i efervescència.

Trobar-se un duro enmig del cèntric carrer de Balmes, un assolellat dia de primavera de l'any 2017, genera sensacions ambivalents. D'una banda, una més que justificada, comprensible inquietud. De l'altra, el pressentiment que la via actual de construcció de la Unió Europea és errònia i pot arribar a desembocar en un revolt desestabilitzador, o fins i tot en un precipici. Trobar-se un duro pel carrer, en definitiva, és un bon estímul per repensar un problema que tendim a minimitzar, o fins i tot a negar, a còpia d'eufemismes i sobreentesos cada cop més precaris.

Escriptor i professor a la URL